

ZML SO Leerlijn Schriftelijke taal Van Voorthuijsenschool 2013



SCHRIFTELIJKE TAAL

Leerlijnen	Kerndoelen
1.1. Boekoriëntatie 1.2. Technisch lezen 1.3. Begrijpend lezen	1. De leerlingen leren lezen voor dagelijks gebruik
Schrijven 2.1. Handschriftontwikkeling 2.2. Spellen 2.3. Stellen	2. De leerlingen leren gebruik maken van schriftelijke taalvormen

Leerlijn van het CED, aangepast aan de lees- en schrijfmethode en LVS van de van Voorthuijsenschool 2013

Kerdoel 1: De leerlingen leren lezen voor dagelijks gebruik

1.1 BOEKORIENTATIE

Boekoriëntatie	1	2	3	4
	Herkent een boek en weet dat er een verhaal in staat Wijst plaatjes aan op een bladzijde Slaat de bladzijden van een boek één voor één om Bekijkt prenten in boekjes samen met de leerkracht	Begrijpt dat illustraties en tekst samen een verhaal vertellen Luistert geboeid naar een voorleesverhaal in een één op één situatie Wijst genoemde woorden aan op plaatjes in een boek	Luistert geboeid naar een voorleesverhaal in een groepje Wijst aan dat bladzijdes van boven naar beneden gelezen worden Wijst op kleine details van plaatjes in het boek	Pakt met regelmaat een boek om zelf in te kijken of te lezen Voorspelt aan de hand van de omslag (het plaatje) van een boek een onderwerp uit het boek Kiest aan de hand van het plaatje op de omslag zelf de boeken uit die hem aanspreken
	5	6	7	8
	Stelt vragen over het verhaal om het beter te begrijpen	Benoemt het verschil tussen een waar gebeurd verhaal en een sprookje	Voorspelt aan de hand van de omslag of het een leesboek of een informatief boek betreft Benoemt het verschil tussen een verhaal en poëzie	Leest boeken in zichzelf Benoemt het verschil tussen een waar gebeurd verhaal en een fictief verhaal
	9	<i>Voor hogere niveaus raadpleeg de VSO leerlijn mondelinge en schriftelijke taal: 1.13</i>		
Voorspelt aan de hand van de samenvatting op de achterkant van een boek de inhoud				

1.2 TECHNISCH LEZEN

	1	2	3	4
Leesbegrippen Temporele orde waarneming Auditieve discriminatie Auditieve synthese Auditieve analyse Visuele discriminatie Visuele analyse Visuele synthese Klank-teken koppeling Woord- en Tekstlezen	<p>Wijst aan wat een boek is</p> <p>Wijst grote verschillen tussen plaatjes aan</p>	<p>Gebruikt de begrippen verhaal/boek lezen</p> <p>Wijst de leesrichting aan (links naar rechts)</p> <p>Herkent een trefwoord in een reeks of verhaal</p> <p>Geeft aan of twee woorden hetzelfde of verschillend zijn</p> <p>Herkent afzonderlijke woorden in een zin (legt een blokje voor ieder woord)</p> <p>Herkent details in een afbeelding</p>	<p>Kent de begrippen: voorste, middelste</p> <p>Kent de begrippen: woord, zin, regel en bladzijde</p> <p>Zegt een reeks van 3 woorden in de goede volgorde na</p> <p>Herkent een klank in reeks losse klanken</p> <p>Herkent dezelfde klank in twee woorden</p> <p>Voegt woorden samen tot één woord (deur-bel)</p> <p>Verdeelt woorden op het gehoor in lettergrepen</p> <p>Herkent een (afwijkende of gelijke) letter tussen andere letters en in woorden (duidelijk verschil)</p> <p>Herkent een bepaald woord tussen andere woorden</p>	<p>Kent de begrippen: daarna, ervoor, volgende, erachter, eerste, tweede, klank, letter</p> <p>Benoemt het laatste woord van een zin of een reeks</p> <p>Rijmt op een éénlettergrepig woord (bus – kus)</p> <p>Onderscheidt verschillende klanken (fonemen) binnen een woord</p> <p>Voegt lettergrepen samen tot een nieuw woord</p> <p>Herkent een bepaalde letter tussen (gelijke en andere) letters en in woorden (gering verschil)</p> <p>Herkent grafemen van een woord (in een rij losse grafemen het juiste grafeem omcirkelen)</p> <p>Leest de eerste 10 grafemen uit de leesmethode</p> <p>Koppelt het juiste foneem aan het waargenomen grafeem (met bekende grafemen)</p>

	5	6	7	8
Leesbegrippen Temporele orde waarneming Auditieve discriminatie Auditieve synthese Auditieve analyse Visuele discriminatie Visuele analyse Visuele synthese Klank-teken koppeling Woord- en Tekstlezen	Kent de betekenis van een punt Gebruikt de begrippen: woord, zin, regel en bladzijde Wijst een bepaalde letterpositie in een woord aan (een kruisje zetten in het hok waar je de letter hoort) Benoemt de eerste en de laatste klank van een woord Voegt woorden samen tot een zin 'Hakt' MKM-woorden in fonemen	Kent de betekenis van een vraagteken Voegt losse klanken van twee- en drie-letterwoorden samen tot een woord 'Hakt' MKMM-woorden in fonemen	Kent de betekenis van een komma en een hoofdletter Voegt losse klanken van woorden met medeklinkercombinaties samenvoegen tot een woord 'Hakt' MMKM-woorden in fonemen	Kent de betekenis van een uitroepetekens 'Hakt' woorden met verschillende medeklinkercombinaties in fonemen
	Deelt een woord op in losse grafemen Leest vlot MKM wisselrijtjes waarbij het eerste cluster gelijk is Koppelt aan elk grafeem het juiste foneem (36 grafemen)	Leest vlot MKM wisselrijtjes waarbij het laatste cluster gelijk is	Leest vlot wisselrijtjes met medeklinkercombinaties	
	Leest op AVI-Start	Leest op AVI-Start Leest op AVI-M3	Leest op AVI-M3 Leest op AVI-E3	Leest op AVI-E3 Leest op AVI-M4
	9			
	Leest op AVI-M4 Leest op AVI-E4			

Leerlijn van het CED, aangepast aan de lees- en schrijfmethode en LVS van de van Voorthuijsenschool 2013

Criteria van AVI-niveaus:

AVI-Start	AVI-M3	AVI-E3	AVI-M4
<ul style="list-style-type: none"> - Herkent direct de lidwoorden de, het en een - Herkent simpele woorden, zoals teen, boom, boot, auto, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> - Leest zinnen met ongeveer 6 woorden zonder hoofdletters - Leest korte zinnen met één zin per regel - Leest geen samengestelde zinnen - Benoemt vlot alle grafemen - Leest éénlettergrepige woorden zonder leesmoelijkheden - Leest vlot klankzuivere (M)K(M) (jaap, om, juf, ik, pen, boos) 	<ul style="list-style-type: none"> - Leest zinnen met ongeveer 7 woorden - Leest één zin per regel met hoofdletters - Leest vlot nevenschikkende samengestelde zinnen - Leest vlot eenvoudige tweelettergrepige of samengestelde woorden (ro-ver, voet-bal) - Leest vlot éénlettergrepige woorden eindigend op dt, ng of nk - Leest vlot twee en drie medeklinkers vooraan en/of achteraan MKMM/ MMKM/ MMKMM, MMMKM MKMMM - Leest vlot verkleinwoorden 	<ul style="list-style-type: none"> - Leest zinnen met ongeveer 8 woorden met de juiste intonatie - Leest vlot korte zinnen die betekenisvol zijn afgebroken en doorlopen op de volgende regel (iedere zin begint op een nieuwe regel) - Leest samengestelde zinnen, nevenschikkend en onderschikkend - Leest vlot alle typen éénlettergrepige en tweelettergrepige en drieletterige woorden zonder leesmoelijkheden - Leest met een middelgroot lettertype
AVI-E4			
<ul style="list-style-type: none"> - Leest een doorlopende tekst met zinnen van ongeveer 9 woorden - Leest drie- en meerlettergrepige woorden met het voorvoegsel ge-, be-, ver- zonder leesmoelijkheden - Leest woorden op -tie uitgesproken als -/tsie/ - Leest leenwoorden zonder afwijkende klank-tekenrelaties (portemonnee, diskette) 			

N.B. De leerlijn 'Technisch Lezen' is ontleend aan de methoden Veilig Lereren Lezen en Estafette, Tilburg: Uitgeverij Zwijzen

1.3 BEGRIJPEND LEZEN

Begrijpend lezen (picto)	1	2	3	4
	Geeft een juiste reactie na het zien van een symbool* van dagelijkse activiteiten (dagritme), personen, voorwerpen (drie verschillende)	Geeft een juiste reactie na het zien van alle in de groep gebruikte symbolen* van dagelijkse activiteiten (dagritme), personen, voorwerpen	'Leest' en begrijpt tweewoordzinnen gekoppeld aan dagelijkse situaties met behulp van symbolen	Begrijpt meerwoordzinnen binnen het hier en nu met behulp van symbolen (passend bij belevingswereld) <i>Leert 'lezen' m.b.v. signaalwoorden¹</i>
	5	6	7	8
	Koppelt een zelf gelezen woord of korte zin aan een afbeelding of handeling Legt van losse woordjes een logische zin bij een afbeelding (jip eet soep)	Leest een eenvoudige opsomming en begrijpt wat er nodig is (materiaallijst, boodschappenlijst, inpaklijst) Koppelt zelf gelezen zinnen aan een concrete situatie	Begrijpt een eenvoudige tekst (1 -3 zinnen) Begrijpt van wie een eenvoudige boodschap afkomstig is en wat de bedoeling ervan is	Begrijpt het leesdoel van verschillende teksten (koken, zingen, lekker lezen, puzzelen, kopen, meer weten over, waarschuwen, betalen, uitnodigen) Begrijpt delen van verschillende soorten eenvoudige teksten (alinea)
	9	<i>Voor hogere niveaus raadpleeg de VSO leerlijn mondelinge en schriftelijke taal: 1.14</i>		
Begrijpt verschillende soorten eenvoudige teksten (verhaal, instructie-tekst, info-tekst) Begrijpt welke teksten geschikt zijn om zelf te lezen				

Kerdoel 2: De leerlingen leren gebruik maken van schriftelijke taalvormen**SCHRIJVEN**

2.1. Handschrift-ontwikkeling	1	2	3	4
		Houdt een potlood vast met de punt naar beneden	Tekent de vormen korte stok, lange stok en rondje na Wijst in letters de vormen stok en rondje aan Werkt van links naar rechts (zonder begrip van links en rechts)	Tekent de vormen open rondje, boogje/poort en kuiltje na Tekent na het noemen van korte stok, lange stok en cirkel de juiste vorm Wijst in letters de vormen open rondje, boogje, poort en kuiltje aan Schrijft de beginletters van de schrijfmethode na
	5	6	7	8
	Schrijft met de voorkeurshand Schrijft zijn eigen naam na Schrijft enkele letters bij vrij schrijven Schrijft na het noemen van de beginletters de letters volgens de schrijfmethode	Houdt een potlood vast met een pincetgreep (duim en wijsvinger) Schrijft zonder voorbeeld zijn eigen naam Schrijft de cijfersymbolen tot en met vijf	Houdt een potlood vast met een driepuntspengreep (duim, wijsvinger, middelvinger) Schrijft alle letters van de schrijfmethode na Schrijft de cijfersymbolen 0 tot en met 9 (eigen leeftijd)	Schrijft eigen naam op een lijn Schrijft zonder voorbeeld alle letters volgens de schrijfmethode Schrijft de letters zonder omkeringen in een eenvoudig woord Schrijft cijfers in de juiste verhouding tot elkaar
	9	<i>Voor hogere niveaus raadpleeg de VSO leerlijn mondelinge en schriftelijke taal: 2.1</i>		
Schrijft zijn eigen voor- en achternaam Schrijft leestekens ? en ! Schrijft lettergroepen (l-k, a-n, j-g) in een onderling variërende hoogte Laat even grote spaties tussen woorden Gebruikt een correctiepen (Tipp-ex, pritt-corrector)				

2.2. Spelln				
Waar 'schrijft' staat kan eveneens 'typt', 'legt' of 'stempelt' gelezen worden	5	6	7	8
	Schrijft letters (letterdictee)	Schrijft klankzuivere MKM woorden met korte en lange klinkers	Schrijft klankzuivere, eenlettergrepige woorden met tweeteken klanken Schrijft woorden met <i>sch-</i> Schrijft woorden met <i>-eer, -oor, -eur</i>	Schrijft klankzuivere, eenlettergrepige MKMM en MMKM woorden Schrijft MKM(M)-MKM-woorden (huismus)
	9	<i>Voor hogere niveaus raadpleeg de VSO leerlijn mondelinge en schriftelijke taal: 2.3</i>		
	Schrijft woorden met -ng Schrijft veelkomende woorden met s en z (zon, slak)			

2.3. Stellen				
Waar 'schrijft' staat kan eveneens 'typt', 'legt' of 'stempelt' worden gelezen	6	7	8	
	Schrijft zijn eigen naam op een (ansicht)kaart	Schrijft een woord bij een afbeelding of eigen werkstuk (bal)	Schrijft losse woorden bij een afbeelding of eigen werkstuk (hond, lief)	
	9	<i>Voor hogere niveaus raadpleeg de VSO leerlijn mondelinge en schriftelijke taal: 2.4</i>		
	Schrijft een tweewoordszin bij een afbeelding of eigen werkstuk (ik ren) Schrijft een verlanglijst (pen, kompjouter, schrift, stikker)			